

De hulpeloosheid van keihard aanpakken

Al bijna traditiegetrouw ging de jaarwisseling gepaard met geweld tegen hulpverleners. Dit keer zouden het meer, maar minder ernstige incidenten zijn. Die gewoonte om hulpverleners te belagen is nog niet zo oud en ontwikkelt zich gestaag. Even verontrustend als de ontwikkeling van dat geweld is het uitblijven van een bestuurlijk antwoord erop. Behalve wat gepraat over keihard aanpakken, onaanvaardbaar en streng straffen blijft het stil. Die frasen horen we al sinds dat geweld tegen hulpverleners begon en al die jaren zijn de kreten niet veranderd, maar is het geweld wel gewoner geworden. Deze kreten zijn daarmee al evenzeer onderdeel van de jaarwisselingstraditie geworden als dat geweld. De veranderkundige tegeltjeswijsheid “als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg” kan soms nog heel verhelderend zijn. De minister van Veiligheid en Justitie kan wel “keihard aanpakken”, “onaanvaardbaar” en “streng straffen” blijven roepen, maar dat heeft al jarenlang niks opgeleverd en zal ook nu niks opleveren. Het markeert slechts hulpeloosheid.

Opmerkelijk is overigens hoe gemakkelijk minister Opstelten wegkomt met zijn bestuurlijke hulpeloosheid en het tegendeel mag suggereren. Een licht bedremmelde verslaggever van het NOS-journaal interviewde op nieuwjaarsdag de minister over het geweld tegen hulpverleners en vroeg braaf of de minister ook niet vond dat er strenger gestraft moest worden. Dat vond Opstelten natuurlijk ook en droeg dat met verve uit. Geïmponeerd vroeg de verslaggever niet door. Bijvoorbeeld naar de relatie tussen streng straffen, pakkans en overtreding. Bijvoorbeeld naar het effect van streng straffen in het verleden. Bijvoorbeeld naar de aantoonbaar ontorechte en gemakkelijke suggestie dat rechters niet streng genoeg zouden straffen. Bijvoorbeeld naar het verband tussen drank, beschikbaarheid van zwaar vuurwerk en geweld. Bijvoorbeeld naar concrete maatregelen die de minister gaat nemen, anders dan het slaken van de rituele frasen. Bijvoorbeeld hoe het kan dat criminaliteit en misdaad in Nederland van jaar tot jaar afnemen, maar dat dit niet lijkt te gelden voor het jaarwisselings-geweld. Bijvoorbeeld of het beeld eigenlijk wel klopt dat geweld tegen hulpverleners toeneemt. Bijvoorbeeld of dit jaarlijkse routineuze geweld tegen hulpverleners in andere landen ook plaatsvindt. Bijvoorbeeld of de regering inmiddels ook tot het inzicht is gekomen dat dit vraagstuk veel breder is dan alleen een repressie-probleem. Allemaal relevante maar niet gestelde vragen, waar de minister dus ook niet op hoefde te antwoorden.

Van die bestuurlijke hulpeloosheid zijn politieagenten, brandweerlieden en ambulancepersoneel het meest de dupe. Natuurlijk moeten politiek verantwoordelijke bestuurders blijven herhalen dat geweld tegen hulpverleners niet acceptabel is, maar daar kan het niet bij blijven. Dat dit geweld zich steeds meer ontwikkelt tot een traditie betekent in elk geval dat er geen eenvoudige oplossingen zijn: kennelijk appelleert het aan een behoefte om eens per jaar los te gaan en dat geweld te richten op gezagsdragers of de vertegenwoordigers daarvan. Naast natuurlijk het massaal vernielen van publieke en

particuliere eigendommen. Er is wel geopperd dat dit een reactie is op de over-gereguleerde samenleving waarin alles en iedereen bijna voortdurend in de gaten wordt gehouden. Dat zou een wonderlijke paradox zijn: de met camera's en controlemechanismen nagestreefde veiligheid resulteert in een geweldsorgie tijdens de jaarwisseling. Dan zouden nog meer van dat soort veiligheidsmiddelen leiden tot nog meer geweld.

Het "keihard aanpakken" is hoe dan ook een bewijs van bestuurlijk onvermogen, een stoplap waar de politieke verantwoordelijkheid niet meer achter verborgen kan worden. Het is hoog tijd voor een samenhangende analyse en daarop gebaseerde aanpak van het geweld.

Eenvoudig zal de aanpak niet zijn, maar hulpverleners verdienen beter dan de lege woorden van een wegduikende bestuurder.

Marcel van Dam

SC, 14 januari 2014